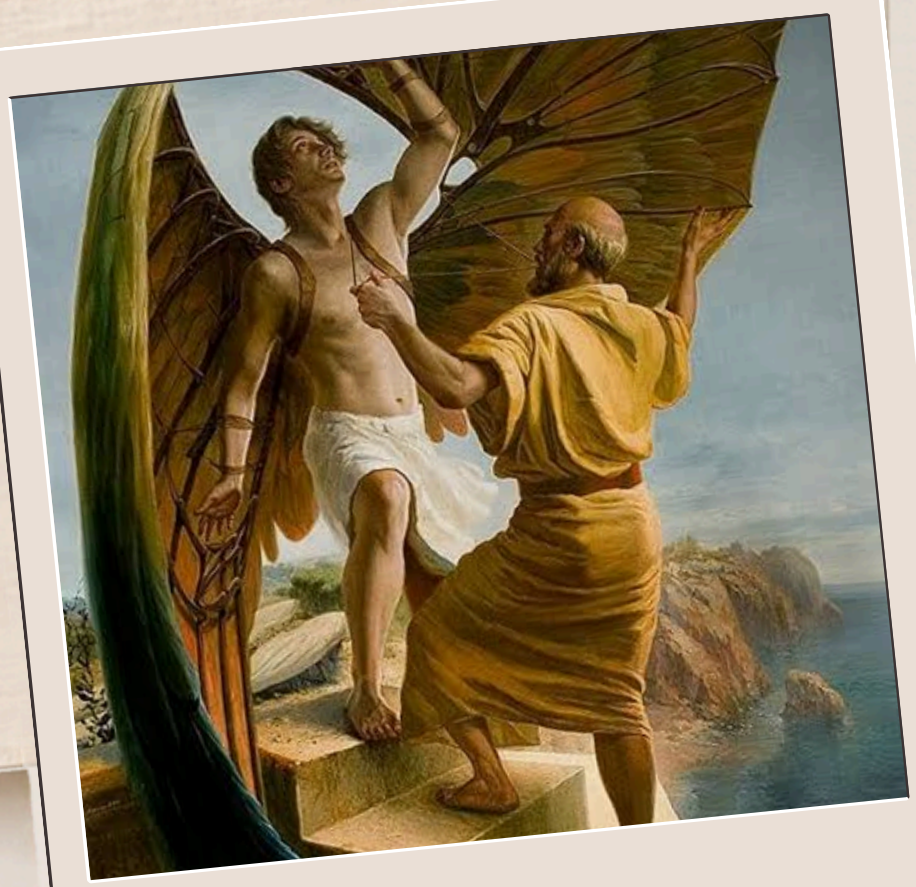
İKARUS HİKAYESİNE

Psikolojik Bakış

"Hata yapmak değil onu sürdürmek tehlikeliydi"

MELİSA NUR ALAN

Atina'dan sürgün edilen dahi mucit Daidalos, Girit Kralı Minos'un hizmetine girmiş ve canavar Minotauros'u gizlemek için ünlü Labirent'i (Labyrinthos) inşa etmiştir. Ancak Atinalı kahraman Theseus canavarı öldürmeye geldiğinde, Daidalos krala ihanet eder. Bunu öğrenen Kral Minos, öfkeden çılgına dönerek Daidalos ve oğlu İkarus'u kendi inşa ettiği labirentin kulesine hapseder. Daidalos, çevredeki kuşlardan düşen tüyleri toplar ve bu tüyleri balmumu kullanarak birbirine yapıştırır. Böylece kendisi ve oğlu için iki çift kanat yapar.

Daidalos, kanat icat ettikten sonra oğlu Ikarus'a önemli uyarılar verir. Ona güneşe çok yaklaşmamasını, çünkü balmumunun eriyip kanatların dağılabileceğini söyler. Ayrıca denize de fazla yakın uçmaması gerektiğini çünkü denizin neminin kanatlarını ağırlaştırabileceğini belirtir. İkarus ise tüm bu uyarılara rağmen tutsaklığın ardından gelen özgürlüğün coşkusu ile yükseldikçe yükselir. Güneşe fazlasıyla yakınlaşan İkarus, balmumu kanatları eridiğinde denize düşer ve hayata veda eder. Onun düştüğü yer ise Ege Denizi sınırları içerisinde "Ikaria Denizi" olarak anılır.

İkarus sendromu psikanaliz ve kişilik teorisinde ilk kez Henry A. Murray tarafından aşırı hırslı karakterleri tanımlamak için kullanılmıştır. Zamanla psikolojide farklı yerlerde adı geçen İkarus sendromu iş dünyasında fazla hırslı bireylerin yükselme uğruna yaptıklarını açıklarken kullanılmıştır. Kişiler başarının verdiği doyumla sürekli ileri adım atarlar ancak mevcut riskler değerlendirilmeli ve hedefler gerçekliğe uygun belirlenmelidir.

Bazen en zirvede ve en özgür hissettiğimiz an, sona ve düşüşe en yakın andır. Özellikle iş dünyasında yükselme hırsı ile mevcut riskleri değerlendirmeden karar vermek tüm ilerlemeyi sıfırlayabilecek kadar zararlı olabilir. Koşmamız gereken yeri bilmek kadar durmamız gerektiği yeri bilmek de önemlidir.Ikarus'un kanatları balmumundan değil güneşten etkilenmeyen bir maddeden olsaydı yükselmesi risk oluşturmazdı önemli olan sahip olduğumuz olanakların sınırlarının da bilincinde olmaktır.

Bu hikâyede Ikarus'un balmumundan yapılan kanatları özgürlüğün yanı sıra sınırlarımızı belirleyen kişilik özelliklerimizi, yeterliliklerimizi de sembolize eder. Her birey kendini tanıyabildiği kadar özgürdür. Kapasitesinin farkında olmak sadece o kapasiteye göre hareket etmeyi sağlamaz geliştirilebilecek yanlarının da bilinmesini sağlar. Bu kanatlar İkarus'a özgürlük verse de aldığı riskin gerçeklikle bağının zayıf olması yüzünden hayatını elinden almıştır. Özgürlük sınır tanımaz ancak sınır tanımayan özgürlük hayatı bile noktalayabilir.

Ayrıca İkarus kanatlarının kapasitesini kullanmaya korksaydı ve alçaktan uçsaydı yine denize düşerek hayatını sonlandırmış olacaktı. Genel bir çerçeveden baktığımızda gerçeklikten kopuk, anlık haz ile risk almanın olumsuz sonuçlar doğurabileceğini net bir şekilde görebiliyorken yükselmenin olduğu gibi alçalmanın da bir denge gerektirdiği örtük bir şekilde belirtilmiştir. Antik Yunan filozofu Aristoteles'in felsefeye kazandırdığı "altın orta" terimiyle birebir örtüşen bu hikâyede Ikarus'un korku ve delice cesaret arasındaki o ideal cesareti göstermesi beklenir.

Üzerinde durulması gereken bir diğer gerçek ise önceden başkaları tarafından deneyimlenmiş veya zaten kesin olan muhtemel sonu biliyor olmak o sonu yaşamamanın garantisi değildir. Kötü sonun olmama ihtimali çok düşük olsa dahi özgürlüğün, başarmanın, yükselmenin verdiği coşku o ufak ihtimale inanmaya böylelikle sonucunu düşünmeden hareket etmeye sebep olabilir. Bilmek, yeri geldiğinde uygulayabilmek değildir. Çünkü sandığımızın aksine kararlarımızda sadece zihnimiz ve mantığımız söz sahibi değil duygularımız da etkilidir.

İkarus sendromu aynı zamanda ergenlik dönemindeki bireyselleşme nedeniyle ebeveynlerin koyduğu sınırları aşma isteği ile de bağdaştırılabilir. Ebeveynin görevi o kanadı takıp gerekli uyarılarda bulunmaktır. Ancak tüm bunlara rağmen çocuğun hata yapma ihtimalinin olduğu göz ardı edilmemelidir ve bu durum kabullenilmelidir. Çünkü çocuğa verilen yaşama özgürlüğü beraberinde hata yapma özgürlüğünü de getirir ve hayatı kılavuzla veya bir reçeteyle yaşamalarını beklemek de gerçek dışıdır.

Hayatın sınırları da İkarus hikayesindeki yükseklik kavramı gibi belirsizdir ne kadar yükselmek ya da ne kadar alçalmak zarar verir bu ancak deneyimleyerek öğrenilir. Ikarus'un sonunu getiren şey yükseklik sınırını aştığını bilmesine rağmen devam etmesiydi. Hata yapmak değil onu sürdürmek tehlikeliydi.